

HONDARRIBIA

51, Zenbakia

UDAL EUSKARA-KONTSEILUA

100 pta.

1993. Azaroa

AURKIBIDEA

Editoriala	2
Oharrak	2
INKESTA: Aide Zaharra	3
Kimak El Salvadorreko irudiak jaso ditu Ivan Agirre	4
Hondarribiko Eskola Hiritarra (2) Pello Jose Aranburu	6
Hondarribiak ez du ejerzitao lagunduko Bidasaldeko Talde Antimilitarista	7
Urteroko Pastoral Hondarribiko Herri Olinpiadetako Komite Antolatzailea	8
BITXIKERIATAN DABILENA: Koldo Jauregi Ane	10
BLAGAN: Iñigo Llorente, tenislaria eta futbolaria J. A. Letamendia	13
Gure patriarkak: Sagarzazu (II) Fermin Olascoaga	14
Biz, Biz, Biz, Biz Pasioan dabilena	15
Hondarribiko Udal Euskaltegia Karmelo Goikoetxea	16
HONDARRIBIA MARTXAN	18
DEMOGRAFIA: Jaiotzak, Ezkontzak eta Heriotzak	19
DENBORAPASA	19

Erredaketa, Koordinaketa eta Maketazioa:	Nerea Bello Ane Muñoz
Argitaratzailea:	Udal Euskara-Kontseilua
Inprimategia:	Rogelio Fernández Juan Arana, 27 - Irún Tel.: 61 21 03
Fotokonposizioa:	Egia, S.A.L. Nafarroa Etorb., 21 Donostia Tel.: 29 02 00
Legezko gordailua:	S.S. 122/86
Atzeko azala:	Udalak utzia

Prezioa: 100 pezeta

EDITORIALA

Azaroa iritsi da, eta guk martxan jarraitzen dugu.

Azken zenbakian, hau da Urriar kaleratutako alean protagonista nagusia Portua izan bazen, gure herriko Aide Zahar zoragarria ez dugu bestalde baztertu nahi izan, eta horrela, oraingoan besteak beste **inkesta** egitera goiko aldera jo dugu.

Jadanik ohartuko zineten bezala, azken bi zenbakietan zenbait hondarribiar familiaren abizen eta jatorria aztertu ditu gure kolaboratzaile den Fermin Olaskoagak. Aztertutako lehen abizena bertan oso ezaguna den Tife bera izan zen, eta are ezagunagoa den Sagarzazu izan da hain zuzen azken alean azaldu zena; eta orain aurkeztera gatzokizuen ale honetan azaltzen dena Sagarzazu beraren beste adarra da.

Sagarzazuren zuhaitzarekin hasiz, hemendik aurrera ohizkoa bilakatuko den poster moduko gehigarria gehitu diegu gure aldizkariari, batek baino gehiago paretan edo jarri nahi izanez gero aukera izan dezan, eta aldi berean bertako abizen edota familia ezagunen bilduma osatu nahi duenari modu honetan sailkapena erosoagoa gertatuko baitzaio.

Amañtu aurretik, gure kolaboratzaileei behin eta berriro ere eskerrak eman nahi dizkiegu, hauen laguntza benetan mesedegarria baita guretzat. Bide batez, guk geuk inoiz lanik eskatu ez baina idaztera prest legoken guztiari animatu nahi diegu, bere idazlanak ongietorriak izango direla esanez.

Besterik gabe, eskerrikasko.

Nerea eta Ane

OHARRAK

TXANDAKO BOTIKAK

AZAROA

- 20 Sagarrio Fiz
- 21 P. Almajano
- 22 P. Lizarraga
- 23 J. M. Erauskin
- 24 M. Martinez
- 25 J. M. Iraola
- 26 Sagarrio Fiz

TXANDAKO OKINDEGIAK

AZAROA

- 21 Martinez
- 28 Arratibel

ABENDUAK

- 5 Garmendia
- 6 Martinez
- 8 Arratibel
- 15 Garmendia

ETA HORRELA JARRAIAN

Mayi, Alm. Alonso kalean. 64 21 91
Iraola, San Pedro, 5. 64 10 27
Erauskin, San Pedro, 28. 64 10 18
Fiz, Donosti kalea. 64 43 16
Almajano, Mendelu, 35. 64 00 68
Lizarraga, Damarri, 1. 64 57 98

ETA HORRELA JARRAIAN

Arratibel, Zubieta kalean. 64 19 75
Garmendia, Santiago k. 64 11 36
Martinez, Kale Nagusia. 64 12 12

EUSKARAZKO MEZAK

Egunero arratsaldeko 7etan Portuan

LARUNBATETAN

Arratsaldeko 7,00etan Portuan

IGANDETAN

Goizeko 8,30etan Betherran
Goizeko 9etan Amuten
Goizeko 9,30etan Guadalupen

INKESTA

ALDE ZAHARRA

Alde Zaharreko giroa denboran zehar desberdina izan da oso, aspaldian denda ugari zituen auzoa izaten zen eta jende mugimendu handia ikusten zen egunean zehar, gauze ere dantzaldiak bertan egiten ziren eta taberna asko zeuden. Gutxinaka giro hau aldatuz joan da eta kaleak hutsak ikustea ez da inolako gauza arraroa bihurtu. Egun badirudi ireki dituzten zenbait denda, taberna eta abarrek jende gehiago erakartzen dutela berriro, agian ez da aspaldian zegoen mugimendua berreskuratu baina giro aldaketa bat somatu daiteke. Gure galdera hau izan da: Nola ikusten duzu zuk Alde Zaharreko giroa?

1. - PILAR: Jende artean giroa asko aldatu da, garai hartan denda asko zeuden, ate bakoitzean bat ia. Maria Xabinek bazuen bat, Nogerasenak ere beste bat, Mariak baita ere... mataderoa ere han zegoen eta orain jardin bat dagoen tokian azoka egoten zen Denda kalean, baserriak barazkiekin etortzen ziren han saltzera.

Gazteen arteko giroa asko aldatu da, orain baino askoz ere gauza gutxiagorekin jolasten ibiltzen ziren gazteak, alaiago zirela ziurduen, orain bakarrik gauze ateraten dira eta askotan ez digute lo egiten uzten nahiz eta hau auzo lasia izan.

Gure garaian hemen egiten ziren dantzaldiak izan dira nere bizitzako egur onenak. Nagu garaian Udaletxearen arkupean izaten ziren dantzaldiak hamabost egunean behin eta jende asko biltzen zuten, orain berriz honara ez da jendea igotzen. Hori bai, bederatziaren edo bederatzi 1. erdian danak etxera joaten ginen. Kanta gutxi jotzen zituzten, bi edo hiru jo ondoren aldesaldia zegoen eta bitartean "tun tun"ak jotzen zituzten, gero beste hiru eta horrela. Alamedan herriko jaietan zuhaitzetik zuhaitzera argiak jartzen zituzten eta uda perfektu ingandean han egiten genuen dantza. Dana hemen egiten zen lehen. Portuko jendea beti etortzen zen dantzatzera, gazte guztiak batera joaten ginen, gero elizara joatean bronka.

Nik gogoratzen dut gerra ondoren "Turullo"arrak etortzen zirela. Frantziar egonak ziren eta haiek tangoa dantzatzeko zuten. Guk ez genekien tangoa dantzatzeko eta haien begira egoten ginen. Baita ere gogoratzen dut Kennedy presidentea hil zutenean dantzaldia egon zela hemen Santa Zetila egunean hil baitzuten. Duela urte asko izaten zen hori, giro polita izaten zen. Lasai bizi ginen, neri inidutzen zait ez dudala hainbeste urte eta jendearengan aldaketa handiak eman direla, batez ere gazteengan eta baita ere hemengo giroan.

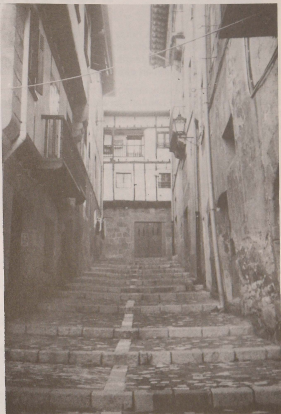

2. - Mª CARMEN: Alde zaharreko giroa izugarri aldatu dela inidutzen zait, gaurtik egunerako aldaketa bezala, baina arrazoi garantzitsuena gaztedia ere asko aldatu dela da. Adibidez, gu arratsaldeko botsetan ateratzen ginen eta bederatziaren joan behar genuen etxera. Gizongalak bandan jotzen zuten eta altonak "tun tun"ia. Ni hamabostean behin ateratzen nintzen zeren dantzaldia bukatzen zenean ni portura jeitsen bait nintzen gizongiairekin eta altona etxera goizago helten zenez, urregio ingandean zigortu egiten ninduten.

Gure garaian ez ginen gauze ateratzen, jaietan bakarrik, hilak hamarrean dantzaldia Harma plazan zela eta hilak zortziak Zumaridan zirelako ateratzen nintzen, Butronen zeuden dantzalditara ez ginen joaten. Ni ez nintzen Alde Zaharretik askotan ateratzen, portura paseatzera bakarrik. Portura paseatzera joaten ginen eta Rekondoren erositako kakahueteekin turistek parra egiten ginen. Oso ondo pasatzen genuen.

Lehen ez zegoen dirurik eta auzokosok libretarekin egiten genuen erosketa, konfidantzako dendan zorrak libretan apantatzuten zituzten dirurik ez bazenuden. Orain danak joaten gara behera erosketak egitera. Garai batean bost edo sei janaridenda zeuden, horregatik deitzen zate Denda Kalea kale hori.

Portuarekin konparatu giroa nahiko berdinotua zegoen garai hartan, taberna asko zeuden eta orain portuan ikus genezakeen hemen. Portuko mutiak dantzatzera ere asko etortzen ziren.

3. - JAVIER: Alde Zaharra lotan dago orain, aldatu beharko litzateke auzoak kulturaz bidez batez ere. Orain egin duten berrikuntza pianarekin mugimendu gehiago ikusiko dela uste dut erakuntza berriak egingo dira eta jende gehiago biziko da nere ustez. Aparkalekuaren arazoa ere handia da baina askoz ere gauza gehiago falta dira.

Auzo peatonala bihurtzen balute oso polita izango litzateke baina honek baditu bere disabantailak. Ez ditu Donostiko baldintzak behetzen, hura laua da zaharo eta ez da hainbeste kostatzen alde batetik bestera ibiltzea. Aldapak dira hemengo arazoa eta hala ere peatonala izango baltitz ere Udalak berak beharko luke izan. Berarik utzi beharko lukete Kale Nagusia libre lehendabizi.

Momentuan dagoen biztanlegoa nahiko zaharra da, etxeko oso zaharrak dira eta askok ez dituzte bizitzeko baldintzak behetzen. Orain oso gauza ona gertatzen ari da gazteak gero eta gehiago etortzen direlako honara biltzera. Orain zentroa portua da, baina toki guztitako alde zaharrek dute hustutzeko tendentzia.

Orain taberna berriak iriki dituztenez badirudi gazte gehiago igotzen dela eta niri hori oso ondo inidutzen zait, auzokosak keajetza normala da, alde guztian gertatzen den gauza baita: hemen. Portuan, Moskun...

Liburutegia ere iriki dute eta hori oso positiboa da, Museo baten beharra azpimarragarria deritzot, Hondarribiak, duen historia kontutan izanik, museo bat izan behar luke nere iritziz eta auzo honetan egon beharko luke horrek, noski. Nik uste dut duela zenbait urte hona askoz ere bizi gehiago dagoela zeren lehen auzo honek hilerri baten antza baitzuen.

KIMAK EL SALVADORREKO IRUDIAK JASO DITU

Hondarrribian ezaguna dugu ia gehienok Imanol Arzuaga, Kima. Duela lau urte Hilerrirako arduraduna behar bezalari lanpostu honetarako aurkeztu zen, postua lortuz. Aurkeztu aurretik eta oraindik ere, ez du lanbideari buruzko aurreritirik izan eta gaur egun jendeak beregan duen konfidantza ikusirik pozik dago egiten duenarekin. Hilerrian aldekak egiten ari direla ere aipatu digu, laister eliza berria izango baitugu.

Lanbidez gain oraindik memorian fresko duen oporraldiaz kontatu digu Kimak, El Salvadorreko herri txiki batetik hilabeteko egonaldian hainbat gauza ikusi eta ikasi ditu. Azkenik kirolarekin duen harremanaz hitzegun dugu, alde batetik aurtengo traineruen Kontxa txapelketan parte hartu duen arraunlari honi traineruen munduaz pentsatzen duenaz eta bestetik hainbeste urtez, eta garai honetan hasten direla eta, Herri Olinpiadetako komitean egoteak suposatzen duenaz.

Guretzat berezia den lanbide honetaz honela dio Kimak: *Hilak hilak dira eta ez dituzte arazorik sortzen, lau urte bete ditut lan honetan eta gutxitan sartu naiz hilerrian gaez, ez dut gauza arrarorik somatu bertan baina badirudi batzuentzat toki honek baduela morbonik, noizean behin talde batzuk gauetan sartzen baitira espiritismoa egitera.*

Bera sartu zenerako Hilerria handituta zegoen gaur egun ezagutzen dugun zati berriarekin eta momentu honetan ere berririk badago, oso onak gainera, kapilla berritzen ari dira. Egun hauetan hilerrira etorri den jendeari ilusio handia egin dio zeuden pareta zaharrak bota dituztela eta berriak eraikitzen ari direla ikustea.

Bestalde, oporretatik etorri naizetik oso lanpetuta ibili naiz, Santu Guztien eguna bertan zegoenez hilerria garbitu eta txukundu behar nuen eta hala egin nuen. Eta egia da, Santu Guztien egunean hilerrira joan zen jende askok ederra aurkitu zuen, txukun txukuna.

Hemendik pixka batera, Santu Guztien eguna pasa ondoren, loreak zimeltzen hasten direnean zaborrak jaso beharko ditut.

Jendeak berarekiko duen harremanarekin oso pozik dago Kima, badirudi beraregan konfidantza osoa dutela eta beraien eritzia ematen didate askotan hilerrianreko egoerari eta itxurari buruz, batzuk beraien arazok kontatzen dizkirate baita ere.

Kimak zenbait tragu txar ere pasa behar izan ditu baina lanbide hau aurreritirik gabe planteatzeko erabaki zuen, hasi aurretik gainera. Hartu nuen erabakiaz ez naiz sekula damutu, froga eta azterketara aurkezteko ez nuen birritan pentsatu. Kontutan izan ikasketarik gabe nengoela eta erakun-

Jendeagandik jasotzen duen Konfidantzarekin Kontent dago

de batentzat lan egiteak segurtasun handia ematen duela. Arrazoi asko ziren lana onartzera bultzatu nindutenak.

Hala ere, lanbidearen ezaugarriak direla eta, ez da harritzekoa momentu txarrak ere egotea aipatu abantaila hauetaz aparte eta honela adierazten dizkigu Kimak: *Oso gogorra iruditzen zait ezagun bati lur ematea, batez ere gaztea bada. Egia esan onartu behar dut, lanean hasi aurretik ez nuen uste ezagun eta gazteei lur ematea hain gogorra irudituko ziltzaidanik.*

Oporrak Ertamerikan

Kimak bere oporrak aprobetxatu ditu Ertamerika ezagutzeko, El Salvadorreko herrialdea hain zuzen ere. Beharrak handiak izan dira beti lurralde

txiki eta txiro honetan, are gehiago 12 urte iraun duen gerra odoltsu baten ondoren. Orain bakea da herriak duen aberastasunik handiena. Gobernua eta FMLNren (Frente Farabundo Martí de Liberación Nacional) arteko bake akordioek urte eta erdi bete dituzte eta hauteskundeak urte amaieran ospatuko dira. Honen berri Kimak eman digu, El Salvadorretik etorri den azken hondarribitarra da eta badu zer esanik bere esperientziari buruz. Bere hitzekin batera, han jasotako argazkiak aurkezteko prest dago. Bere objektibotasuna ez da handia, berak FMLNren errealtatea ezagutu bait du eta ikuspuntu honetatik ikasi bait du El Salvadorren bizi duten egoera.

El Salvadorrerako joateko arrazoi hango jendea asko gustatzen zaidala da. Han nahiko mugida politikak ikusten direlako eta jendea oso berezia delako. Ez naiz turista moduan egon, la-

nean baizik, nazioarteko brigada batean. Batez ere administrazioarako teknikak erakusten ibili gara herri bateko denda eta tailer txikitan. Egia esan, diru asko behar dute han, eskolak eraikitzeak, erretxak...

El Salvadorreko sektore produktibo garrantzitsua nekazaritza da Kimak dioenez, artoa, kafea, frijoleak eta platanak landatzen dituzte baina lau gauza hauek besterik ez dute landatzen klima tropikalari esker lur onak dituzten arren. Programazio eta antolakuntza behar dute herria aurrera ateratzeko. Hamabi urtez gerran egon ondoren ez dute esperientziarik ez eta baliabide ekonomiko nahikorik ere. Justu justu beren burua bizirik mantentzera heltzen dira. Kima harrituta gertatu zen gerrari buruz entzun zituen kontakizunekin, zuten edukiarengatik eta batez ere hauek esaterakoan jendeak zuen gogortasunarengatik. Kimakume baten zortzi seme erahil zituzten. Haurdun zegoen beste bati fetoa barrutik atera zioten eta buruz behera zintzilikatuz burua moztu zioten... Hau ikusi eta gero Ertamerikako herrialde horretan gerra eta bere ondorioekin nekataria jendea eta pake nahia argia da.

Han egon ginen brigadistek ere gure herrian buruzko konferentziak antolatu genituen. Euskal Herria ezagutzen zutenek oso herri berezia zela esan ziguten.

Han ateratako argazkiekin filmina proiektio bat egitea pentsatu du Kimak, helburu batekin: El Salvadorreko

Traineruan ere arrakastarik lortu du

eta konkretuki berak ezagutu duen herriko (San Antonio de los Ranchos) egoera azaltzea. 1200 pertsonetako komunitate bat da, gehien bat Honduraren errefuxiatuta zegoen jendeaz osatua. El Salvadorreko gerra garaian itzuli ziren eta gerra egoeran egon ziren lau urtez, beraz ez da bertako jendea, zeren gerrak bertako biztanlegoa sakabanatu baitzuen. Itzutzerakoan herria suntsituta aurkitu zuten eta lan komunalean bitartez gutxinaka altxatuz doaz.

FMLN errefuxiatua zegoen jendea herritan kokatuz joan da, gerra garaian berreraikitzen hasi ziren talde sendo, gazte eta nazioarteko laguntzarekin batez ere.

Apagarría da aurten bake garaian lauehun hildako baino gehiago egon dela, sindikalistak, auzoetan lan egiten duen jendea, apaizak... Kimak bakea mantentzeko FMLNren esfortzua azpimarratu du. Komunitatean alkohola edaten duen jendea begi txarrez ikusten dute. Jende asko matxekin armatuta dago. Arazoak dituztenak edaten dutenean oso gaizto jartzen dira eta berehala ateratzen dituzte matxeteak. Gainera gerraren iraupenak eragina izan du arlo guztietan. Jendea erabat galduta dabil hainbat arazoren aurrean.

Kirolarekiko harremana

El Salvadorreko esperientzia ezagutu baino lehen Kimak sekulako arra-

kasta izan du traineru denboraldian. Arraunean hasi zenetik bi urte bete baino lehen Kontxako estropaden oho-rezko txandan sartu zuen bere burua. Kontxan arraun egitea da arraunlari batentzat, eta nerretzat noski, ilusionik handiena. Poza handia izan zen nerretzat aurten Kontxan sartu ahal izatea. Elkarhizketak eskaintzen zuen aukera aprobetxatuz, Hondarribiak Kontxako estropada irabazteko dituen aukerei buruzko galderari erantzun behar izan zion Kimak baita ere. Momentuz ez gaude irabazteko prestatuta, epe ertain baliatze, baina ezin da aukera hori baztertu. Jende berria sartzen ari da, gimnasioa eta Klub berria ia bukatuta daude. Epe ertain edo luzera baliatze puntan puntan egotea.

Arraunean ez da amaitzen Kimaren kirol zaletasuna, Olinpiada herrikoien antolaketan sei urtetan parte hartu eta gero ardura pertsona berriei emateko prest dago. Esperientzia ona da, jende asko ezagutu du urte hauetan. Asko poztan zaitu urtero partaideen kopurua handitzen ikusteak, berrehunetik hasi eta zortzihunera heldu gara, herriko jendeak parte hartzen du, kirola egiten du eta ondo pasatzen du. Momentuz badirudi jendeak baduela jarraitzeko gogoia. Aurten ere jende berria sartu da Olinpiaden antolakuntzan eta orain arte ardura izan dugunen asmoa epe motzean gazteei uztea da. Momentuz komitean jarraituko dut beste malla batean.

HONDARRIBIKO ESKOLA HIRITARRA (II)

Claudio Otaegi

Gaurko apunte hauetan ere Hondarribiko Eskola Hiritarrari buruz, kazeta horretarako nere bigarren kolaborazioa egin nahi dut, XIX. mendeko, 1858-1890 urteetako zenbait datu berri gehituz, Claudio Otaegi maisuaren biografia osatuagoa eta berorrek hiri horretan egin zituen lanak zuei adierazteko.

Bere lagunik handienetakoa izan zen Arturo Kanpioni jarraituz, honek honelaxe definitu zигun Claudio, oroiimen handiko maisu idazlea, pertsona atsegina, alai, humortsua, oso irekia zenez, harreman zabalak izan zituen; gaurko nere lanaren hariari atxikiz, Hondarribiko maisuak lehen urteak, 1858-64 hain zuzen, bere familia eta eskolari soil-soilik emanak igaro zituen. Maisu-oposaketara 1858-X-20an aurkeztu zen eta lehen nota atera. Udalak urtarillaren 2an maisu-lanpostua, 4.000 errealeko dotazioarekin hornitua eskaini zion, eta otsailaren zazpian egin zuen bere sarerra eskolan, Hondarribiko L.M.I.B.L.ren Akta-Liburu berriari hasera emanaz.

Klaudio maisu berriak eta Lutzia bere emazteak **best seme-alaba** izan zituzten: Migel Sabino 1859, Maurizio 1861, Alejandra eta Juliana bikiak 1863, eta Teodoro 1864an jaio baina bi urtetara hil zena. Seme honetaz ahaztu egin dira zenbait idazle, beren aipamenetan ez baita agertzen.

Fermin Olaskoaga hondarribiarak neri emandako datuek diotenez, 1876ko errola garaian Klaudioren **familia Armas Plazako 8an**, eskolaren ondoan bizi zen eta bederatzi pertsonak osatzen zuten: senar-emazteak, Frantziska Grandmontagne amagiarreba, hiru seme-alaba Sabino, Alejandra eta Juliana, 1853an Zegaman jaio zen Amelia Lete Richard (Lutziaren lehengo ezkontzako alaba), Frantzisko Grandmontagne gero idazle izango zena eta neska meak.

Klaudioren lan batzuek Hondarribian

Klaudiok egindako lan-mota batzuek ezagunak dira lehen-dik, ez noa berorietan gelditzera, esaterako Bonaparteren lankidetzak, olerkigintza, hain ezagunak ez diren beste zenbait ere ez ditut gaur hemen arakatuko, adibidez kazetari-tza, itzulpen-gintza..., baina bai zuen hiri horretan egin zituen beste batzuek harrotuko dizkizuek gaurkoan.

1870eko urte inguruan lan bariatuak gauzatu zituen, gureneroko maisu-lanaz gain. Udolari, 1867an **errola-lanetan** lagundu zion. **Itsasertze**ko errola orriek 1867-XII-14ko data eta **Jaizubikoek** 1867-XII-18koa daukate. Orohar, 168 biztanleren errola bete zuen. 45ek bakarrik zekiten sinatzen, besteen orrietan Klaudioren sinadura ageri da. Hurrez zen gaurko Hondarribia.

1872-73an **Miguel Rodriguez Ferrer-i** "Los Vascongados, Su País, Su Lengua y el Principe L. L. Bonaparte..." izeneko libururako **informazio baliagarria** eman ziola esaten digu J. Villalongak Eusko Jakintza aldizkarian: "...obra entusiasta y bien informada de primera mano". Iturri garden hori Klaudio Otaegi izan zen, "1872.an eta 73.an eman nizkion Don Miguel Rodriguez Ferreri nere echean, euskal-erriari, Principe Jaunari eta euskal-izkuntzari zego-kion berri asko eta asko eta oen bidez eskribatu zuan Los Vascongados deritzon liburu hura" idatzirik utzi baitzигun lehen eskuko berriemaileak.

Hurrango saio batean aipatuko ditut zuen herriko maisu-lanak eta frogatuko maisu estimatua izan zela, baina hortik kanpo ere Euskalerrri mailan **itzal haundiko maisu** izatera iritsi zen: 1880ko Elizondoko Lore-Jokuetan maisu eredu-tzat hartua eta saritua izan zen. Horren lekuko irakaskuntza alorrean berak burutu zituen kolaborazioak, artikulua e.a. izan ziren: "Magisterio vascongado zeritzayon papel batean, zeña eskribatzen gendun eskola-Maisu batzuek Donostiako urian" idatzi baitzuen, eta Juan Maria Egurenen metodologi lanetan ere parte hartu baitzuen.

Agian bi lan ezezagun hauek dira Hondarribian azkena egin zituenak: Adolfo Morales de los Rios idazleak, 1890. urtean, Otaegiri buruz bi gauza esan zizkigun "**Euskal-Erria**" aldizkarian: Hondarribiari buruzko artikulua egiteko hiria ikusiz dokumentatzen zebilela, Klaudiok lagundu ziola, eta berau hil aurreko uneetan, Parrokiko Artxiboa ordenatzen ari zela.

Badirudi, beraz, **hiria arrotzei erakusteko** eta hautsez beteriko Parrokiko Artxiboko **liburuak ordenatzeko ardura** ere bereganatu zuela.

Klaudioren osasuna eta heriotza

Osasun oneko gizona eta gaisotasun gutxiko maisua izan zen, baina bizitzaren heldutasun bete-betean erori zen berrogeialdaiaren urteko zuhaitz mardula.

Bere gaisotasunei buruz bi aipamen soilik agertu zaizkit eskuartearen erabili ditudan dokumentuetan: bata, Bonapartek Londresetik 1868ko urrian Klaudiori egindako eskutitzean, azken honek **erreuma** zeukala baitio, eta bigarrena, heriotzera eraman zuen **urmina**, gaisotasun hau zela bide hil zela baitio bere iloba Karmen irundarrak, dena dela Heriotz Idazpenean ez dator inolako zehaztapenik.

Armas Plazan urtero zezen-korridak antolatzen ziren. Hondarribiko dokumentazioan oinarriturik eta Florentino Portuk dioenez, San Pedro egunez, 1474. urtetik 1889. urtera arte antolatu izan ziren.

Azken urte horretako irailaren zortzian Klaudioren etxeko balkoiak, urtero bezela, jendez josita zeudela, istripu larria,

Perita toreroaren heriotza gertatu bide zen eta zezen-plaza berria eraikitzeko batzordea izendatu zen jarraian. **Armas Plazatik zezenak eta Klaudio maisua bateratsu desagertu ziren.**

Klaudiok, 1889-XII-23an, Pedro Indart, Irungo notarioaren aurrean, Hondarribiko bere etxeko ohean sinatzeko gauza ez zelarik, egin zuen testamentua. Bere albazea-lanetarako Olegario Laborda, garai horretan hiriko alkate zena izendatu zuen. Handik hamazortzi egunetara hil zen, hurrengo egunean hiletak eta ehorzketa egin zitzaion Hondarribian.

Sasoi horretan, Juzgadoko idazkaria zen (Migel) Sabino Otaegi Richard izendatu zuten aita zenaren behin-behineko irakasle ordezko, Obaldo A. Egaña maisu berria, 1890-II-1ean, Klaudioren ordezkapenerako iritsi zen arte.

Pello Jose Aranburu

(Lazkaoko Maizpide Euskaltegiko Irakaslea)

HONDARRIBIAK EZ DIO EJERZITOARI LAGUNDUKO

Bertako Talde Antimilitarista osatzen dugunon mozioa onartzerakoan, eta laburpen bat eginaz, "Kintak" direla-koak antolatzeko bulegoa deuseztatzea erabaki zuen duela hamar bat hilabete Hondarribiko Udalak.

Ontzat emandako mozio honetan ere, aurrerantzean gaitzen zerrendak edo militarren idatziak ez banatzea erabaki zan. Aldi berean, Zerbitzu Militarra edo Ordezko Zerbitzu Zibilaren desagertzea bultzatzeko konprometua hartu zuen Udalak ere; horrela, honen ordez, Hondarribiko intsumisoei lagunduko zaie.

Hemendik aurrera, Udaletxean lan egiteko ez da soldaduska egina edukitzea kontuan hartuko, eta honekin batera, intsumisioa, kontzientzi eragozpena eta biolentzia-ezaren aldeko kanpainak bultzatuko ditu udalak. Beste zenbait ekintzen artean, gainean dugun azaroaren 20tik aurrera II. Aste Antimilitarista ospatu ahal izango dugu ondorioz.

Bidasoaldeko Talde Antimilitarista bezala, Udalaren erabaki honekin pozik gaude, izan ere intsumisioa eta kontzientzi era-

gozpenaren alde, bai eta ejerzitoaren aurka ere, herriaren gehiengoan dagoen giroa jasotzen baita.

Hondarribiko mutil gazteei intsumisio bihurtzen jarraitzea animatzen zaituztegu, horrela denon artean ejerzitoaren makina gelditu ahal izateko, gure beharrek inoiz ez ikustekorik ez baitu.

Azken bolada honetan intsumisioaren aurkako epailetak ospatzen ari dira Gipuzkoan, eta momentuz behintzat sententzi guztiak baikorrak izan direla azpimarratu nahi dugu. Beraz, di-
dienez hemengo epaileak ere militarismoaren aurka agertzen ari dira.

Gaurko egoerari buruz esan dezakegu Hondarribian dagoneko 15 intsumisio gaudela.

Aurten Zerbitzura joan behar duten guztiek ezetz esango balute, azkenik esan daiteke, bihar bertan bukatuko litzatekeela gaitz hau. Animatu ba!

Bidasoaldeko Talde Antimilitarista

URTEROKO PASTORALA

1993ko azaroaren seia, larunbata, arratsaldeko zazpi t'erditan San Pedro kaleko zuhaitzak biluzik.

Beranduago: gaueko ordubitako taberna gehienak itxita. Eta orain, zer? Nork du kotxea? "La ruta del txitxarro" Irungo bidea hartzera doa.

Goizeko zazpiak, "La ruta del txitxarro" badator, bakoitzak "bi tasa" dauzka gainean, Almiranteari egunonak ematera, oraingo honetan askoz ere lasaiago.

1993ko azaroko ostiral batean:

Ostirala, San Pedro kalea gazte koadrilaz beteta dago, bakoitzak sorbaldan bere banderarekin eta noski, bere koloreko kamisetarekin. Gaur Olinpiaden inaugurazioa da, gazteak konten daude eta hain gazteak ez direnek giroa ikusten dute-nean "hau gozada" esaten dute. Anttolinek "Hondarbia Hondarbia" eta bere "voyage voyage" izango ditu gau guztian zehar bere tokatan jarrita. Zer aldatu da?

Batzuk Amuteko semaforoak ondo jarri dituztela diote, eta askoz ere jende gehiago etortzen dela. "Bai zera! Jaiak igaro ondoren Hondarbiako gazteria berpiztu egiten da eta gogo hauekin Olinpiadak datozela da.

Gu bezalako beste batzuk ere arrasteroko "Txipiroia" baino nahiago dute isla ondoko berdela.

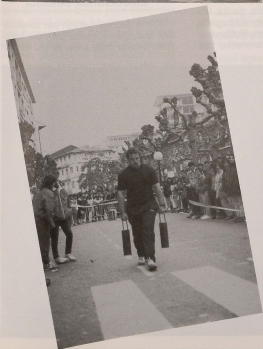
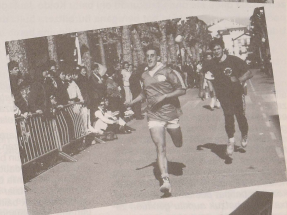
Guzti hau urtero urtero nola? Gutxi gora behera badakizue lehenengo Olinpiadetatik zazpigarrenera jende asko mugitu dela. Orain VII. Olinpiadak jarri dira martxan eta laguntza, zuek gazteen laguntza, ezinbestekoa da. Oxijeno berria duen jendea, ideia asko dituen jendea eta batez ere denbora duen jendea.

Musika arloan ere badu Hondarribiak "Seattle"ren mugimendu antzekoa, Illusions, Dut, Sorotan Bele, Orgasmic... Benetan korronte berri bat ematen ari da gure herrian.

Olinpiadetan ere beste aire berri bat behar da eta helburu horren bila gabilta, zuek, benetako gazte zaretenak txanda hartzeko momentua da.

Beraz, zuen erantzunaren zain gaude, ez etsi!

Hondarribiko Herri Olinpiaden Komite Antolatzailea

BITXIKERIATAN DABILENA

KOLDO JAUREGI:

“Hondarribiko postal zaharrak nonahi bilatu izan ditut urte askotan zehar”

Bada gure herrian bitxikeriatan dabilen jende asko, mago bat topatu genuen behin, kantineren bandak egiten zuten emakumea, bai eta uso mezulariekin lan egiten zuen hondarribiarra topatu ere. Gaurko pertsonaia atal honetarako aproposa iruditu zait, izan ere urtetan zehar Hondarribiari buruzko zernahi paper, agiri, eskutitz, bertakoa zen guztia bildu eta ondo txukundu ohi baitu Koldo Jauregi hondarribiarrak. Dena den bildutako bitxikeria guztietatik postalak izan dira gehien bat beregana hurbiltzera bultzatu nautenak, duela urtebete gutxigorabehera Hondarribiko Udalak erosi zuen bertako postal zaharren bilduma berea baitzen hain zuzen.

Hondarribiko Arma Plazan jaio eta bertan bizi izan zen Koldo gazte zenean ere. Urtero ekaina inisten zenean, inguruko etxe guztietan paper, altzairu, arropa, eta orokorrean gauza zaharrak biltzen ziren San Juan Suan erretzeko. Egun hori inisterako herriko ganbara guztiak hustu egiten ziren, dendetako almalzenak... eta ni, beste lagun batzuekin batera, zakar guzti haren artekit zer aurkitu genezakeen biltzen hasi ginen, jakinahiak bultzata nolabait. Hondarribiko materiale grafi-koz, eta batipat postalez betetako kutxa handi batzuk aurkitu genituen zakarraren artean, gaur egun izugarri garesti salduko ziren kutxa ederrak ziren haiek. Altxor haren jabea, Hondarribia osoak ezagutzen zuen Tiburcio Berrotaran editore xelebrea zen. Beno, eta Hondarribitik kanpo ere, postalen munduan batez ere, oso ezaguna zen Berrotaran jauna. Ni gaztetxo nintzen lehen aldi hartan, 50eko hamarkadaren amaieran hain zuzen, 100 bat postal ezberdin hartu nituen.

Koldo Jauregik dienez, nahiz eta berarekin batera beste zenbait lagun-ek postal ugari jaso, bera izan da urtetan zehar mundu horretan murgiltzen jarraitu duen bakarra. Garai batean nolabait baztertu eta ez ziela kasu gehiegirik egiten aitortu du Koldok, hamazazpi urte inguru nituenean berri, nolaez behin gainbegiratu bat ematen nien, artxibatuta eta guzti neuzkan.

Pixkanaka inguruko dendetan postalik bazuten galdetu ohi zuen, hasieran Arma Plazan, Marinaran, eta postal guztietan bertako argazkiak azaltzen zirenez, seguitan beste hirurogeita hamar bat postal berri aurkitu zituela dio garai hartan zaletzen hasi zen hondarribiar honek.

Dena den, benetako zaletasuna urte batzuk aurrerago, hau da 70eko hamarkadan, Baionan hemengo exiliatu bat ezagutu zuenean sortu zitzaioela kontatu digu Koldo Jauregik. Antikuari ferri batera joan nintzen Baionara. Han, beste gauza zahar askoren artean postal ugari zeuden, eta ni Hondarribi-ko bazegoen biltzen hasi nintzen. Berehala Tomasen lagun egin, eta be-

rari esker animatu nintzen mundu horretan sakontzen, bera izan baitzen hain zuzen postalak sailkatu eta antolatzen erakutsi zidana, Hondarribiko postal ugari emateaz gain nolabait frantziar bildumazaleasunaren munduan sartu ninduelarik.

Koldok dioenaren arabera, Frantziar betidanik izan da zaletasun handia, eta gaur egun berrehun mila bildumazale inguru daude han, Estatu espainiarrean bi mila besterik ez dauden bitartean. Frantziar bildumazaleek dena hemengoek baino askoz ere antolatu eta sailkatuagoa dutela ere azpimarratu du Koldok.

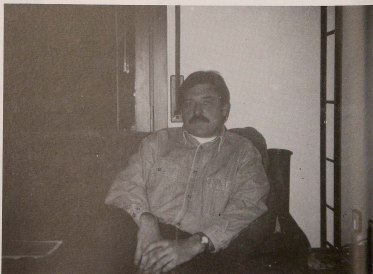
Aurrerago, Madrilgo jendearekin kontaktoan jarri nintzen, bertako Rastroan saltzen zen guztia bai eta Barzelonan azaltzen zena ere kontrolatuta neukan, izan ere Hondarribiko zerbait agertzen zenero, seguitan deitu edo postaz bidaltzen zidaten.

Handik urte batzutara, postalen bildumazaleatasuna gero eta gauza entzunagoa bilakatu zenean, Kartografia Elkarte sortu zen hemen, Koldo Jauregi bera izanik aitzindaritariko bat.

Berak dienez, frantziar bildumazale-ko erizpide ezberdinak ziren hemen- goenak, bertakoontzat inongo balore-rik ez zuten postalak izaten zirelarik hain zuzen beste aldean garestien zi- renak, eta alderantziz. Hori dela eta, ni berehala martxan jarri nintzen, Hen- daia bizi zen nire lagun honen bitar- tez Frantziar kontaktoak egin nituen, eta zerbait aurkitu bezain laster abisat- zen zidaten berrogeita hamar lagun inguru ere izatera iritsi nintzen garai hartan. Era berean Madrilgo nire beste kontaktuekin harremanetan jarri nin- tzen ere. Horrela, nik Frantziar erosi- tako zenbait bitxikeria, Gerra Zibil es- painiarrari buruzko materialeak besteak beste, gero espainiar bildumazaleei Hondarribiko postal edota edozein bi- txikeriaren truke ematen nitzkien. Alde batekoak zein bestekoak kontaktoan egotea funtsezkoa zen.

Zaletasunak bultzata

Koldo Jauregi gehien bat zaletasu- nak bultzata murgildu izan da berak esan bezala ordu asko kendu dizkien

postal eta bildumazaletasunaren munduan. Batez ere interes kulturalagatik, niri nire herria asko gustatzen zait, eta guzti hau biltzea berau eta batez ere beroren iragana ezagutzeko bide on bat dela iruditzen zait. Gaur egun ere biltzen jarraitzen duen arren, oso lanpetuta dagoenez ez duela lehen bezain serio hartzen aitortu du Koldok. Gaur egun ez dut lehen nuen bildumazaletasunaren kontzeptu bera, erraza- go uzten dizkiet liburu eta materialeak edozeini, nolabait nekatuta nago sekula bukatzen ez den istorioa baita. Dena den gauza berezia bada, bi aldiz pentsatu gabe hartu egiten dut. Egia esan orain postal modernoak biltzen ditut, postal politikoa edo kulturalak gehien bat.

Postalak urtetan zehar

Postalen mundua sakonki ezagutzen ez dugunontzat bere meritua edo kalitatea egin dagoen urtearen arabera neurtzen dela pentsatzea da logikoa, baina Koldo Jauregirekin hitzegin ondoren, benetako balioa zertan datzan ikasiko dugu; izan ere, berak diotenaren arabera, ez dago postal txarrik, guztiak omen dira onak. Bakoitza- ren gustuen arabera noski polita ala itsusiagoak izan daitezke, baina kalitatez onak dira denak.

Koldo Jauregiri inoiz lortu izan duen postalik zaharrena zein den galdengin diot, eta berehala ondoko erantzuna eman diot: 1898. urte ingurukoa zen. Benetan zaila da zehazki zein urteakoa den jakitea, batez ere ez delako datarik inon agertzen. Koldok azaldu duenez, hirietako postalak baino, postal publizitarioak izaten ziren hasierakoak. 1902. urtera bitarte, postalaren alde batean kolore berdedun argazkia azaltzen omen zen; behekaldean, testua, eta postalaren atzekaldean berriz zuzenbidea jartzeko zela azaldu du Koldok. Hauek izaten omen ziren hain zuzen preziatuenak.

Garai hartan, mende hasieran alergia, Euskal Herrian eta zehazki Hondarribian neurri handi batean eragin zuen Hauser y Menet izeneko editorea etorri omen zen, bertako mila baino erreferentzia ezberdin gehiago lortuz. Argazkia jadanik asmatuta zegoen, eta berehala irtenbide berriak bilatu nahian negozioa hedatzeko hasi zen, Hauser y Menet postalak egitea bururatu zitzaion arte. Gizon hau Estatu espainiar osoan zehar ibili omen zen postalak egiten, eta gure gaurko pertsonaia bitxiak esan duenez, Hondarribiari zukua ongi ateratzen jakin omen zuen haren.

Aitzindaria joan ondoren, badirudi lehen aipatutako Tiburcio Berrotarren hondarribiarra izan zela bere jarraitzailea. Honek kale nagusiko eliz atariaren parean omen zeukan La española dei-

Batzuk lortzea oso zaila izan zen

turiko denda, lehen urtetan postalak besterik saltzen ez zituelarik.

Zertxobait lehentxeago Marcel D. eta ND argazkilari frantziarrak etorri omen ziren ere, bai eta Castañera eta Alvarez ere; ohitura eta kulturari buruzko materiale aberatsa utzi omen zuten hauek.

Koldok azaldu duenaren arabera, ondokoak dira postalen munduan sail baloratuenak: batetik modernistak, Gerra Zibilari buruzkoak bestetik, eta ogibidezkoak azkenik. Hondarribiko postal gehienak adibidez, azken sail honetan koka ditzakegu.

Hondarribia postal editoreentzat paradisua

Postal egileentzat garai hartan Hondarribia paradisua zela egiaztatzerakoan, bi arrazoi nagusi azaldu dizkit Koldo hondarribiarrak: bata, noski ingurune eta paisaia zoragarriagatik, eta bertako modus vivendi delakoagatik bestetik. Mende hasieran bertako jendea pobrea zen, arropa zaharrekin ibiltzen zena, aurpegi gogor eta markatuak, eta nekazaritza eta arrantza elkar nahastuta dauden herria izanik, oso erakargaria zen zentzu guztietan, argazkilari haiek oso ongi isladatzen jakin zituelarik. Guztien artean dena den Koldo eta beste bildumazale askoren ustez ere Tiburcio Berrotaraneek isladatu zuen hoberen bertako giro eta bizimodua.

Hondarribia postalen munduan zein mailataraino den garrantzitsua argi utzi du nire elkarrizketatuak duela hamahiru bat urte Parisen gertatu zitzaion gauza bitxi bat kontatzerakoan: Postal feri batean subasta moduko bat ospatzen ari ziren. Han tartean Hondarribi-

ko postal bat agertu zen, eta frantziarrak eskaintzen zuten diru kantitate altuak benetan harrituta utzi ninduen. Hamasei mila pezeta ordaindu behar izan nituen urte gutxi lehenago pezeta bat besterik kostatuko ez zen postal hura lortzeko.

Bildumazale batek jatorriari inongo garrantziarik eman gabe adibidez postalak gaien arabera antolatzen baditu, Koldok dienez normaia omen da frantziar zein australiar batek ere Hondarribiko postalak nahi izatea, izan ere ogibide edo ofizioei buruzko bilduma ongi ikusia baitago, eta Hondarribiak dauzkan gai horri buruzkoak asko eta bereziak bai omen dira. Dena den postala ez da normalki hain garesti ateratzen.

Badirudi Hondarribiko postalak nazioarteko mailan, eta batez ere Frantzia aldean, prestijio handia izan ohi duela; izan ere, hangoek *petit mellers* delituriko ogibideei buruzko postalak omen zituzten gustukoan, esan bezala Hondarribiko asko izanik horrelakoak; zesteroak, bakailu lehortzaileak, alpagatariak, amuak egiten dituen gizona... Oso postal animatuak izaten zirela kontatu du Koldo Jauregik, alaiak ziren, bereziak, eta azken finean nola baiteko bizia duten argazki hauek, kale estatikoak baino eguneroko bizitzari dagozkion momentuak isladatzen dutenez, bitxiak dira, eta noski garestiago saltzen dira.

Hondarribiaren erakarren turistikoa betidanikoa izan dela kontuan hartuz, uda luze haietan jende asko etortzen zen kanpotik, eta postalen helburua ia beti behintzat lagun zein etxekoei oporren berri ematea izaten denez, ez omen da harritzekoa bertako argazki ezberdin ugari aurki izatea.

Dena den batzuetan gertatu izan zait postal batean Hondarribikoa dela

jarri eta adibidez Errenderiko eliza azaltzea bertan; edota Biarritzeko portua....

Gaur egun Estatu espainiarrean ezi-nezkoa omen da feri edo museo batean Hondarribiko postalak aurkitzea; bestalde, astero Madrilén ospatzen den subasta batean Hondarribiko gauzak maiz azaltzen direla dio Koldok.

Postalen garrantzi historikoa

Postal hauek agiri historiko bezala duten garrantzia azpimarratu du Koldo Jauregik, nire postal haiekin gure herriaren iraganari buruzko datu asko jasotzen ditut. Alardeari buruz adibidez, goizetan besterik ez zela izaten, Mariatik ez zela pasatzen, arratsaldean berriz zezenak egoten zirela, kantinerek eskutan eskupeta zeramatela, eta abar. Hotelei buruz ere, postaletan ikus dezakegun bezala, Hondarribian orain bezainbeste hotel bazen lehen ere. Eta gaur egun galdu diren ohiturak ere ongi isladatuta daude postal hauetan: Karmen egunean adibidez le-reak itsasora botatzen zituen jendeak.

Garai hartako turismorari buruz ikas dezakegu ere, Koldoren ustez: 1902-05 urte inguruan, aurrekaldea berdea duten postal horietan batean hain zuzen, kanpokoei Hondarribia ezagutzera merezi duen hiria zela esanez etortzera animatzeko esaldi bitxiak jartzen zizutela azaldu du Koldok.

Eta jaio baino lehenagoko Hondarribiaz asko ikasteaz gain, berak ezagututako kale, plaza, zein bizi izandako istorioak ere ekarri ohi ditu burura Koldok bere postal bildumari esker: Oroitzapen asko ekarri dizkirate postalek urteetan zehar; gazte denbora... guk bizitza Arma Plazaren inguruan egiten genuen, han bertan bizi bainikinen. Batzuetan Obispo plazan, edota gaur

Frantziarrek balkoietako burniak eraman zituzten

egun desagertu den frontoian ere ibiltzen ginen. Sagarrak biltzera joaten ginen garaia, aspaldiko mataderoa...

Udala da gaur bildumaren jabe

Nire bilduma 3.000 postalek osatzen dute; noski ez dira denak, baina tira, nik hogei urte baino gehiago igaro ditut atzetik, jarraipen eta gogo handiz gainera. Batzuk benetan asko kostatu zaizkit, dirua baino, alde batetik bestera mugitu behar izan dudalako, bati eskatu, gero besteari, nik horren truke beste bat lortu behar, eta abar.

Hasiera batean komentario eta guzti azalduko ziren postalekin liburu bat

argitaratzea pentsatu bazuen ere, azken unean denbora faltagatik ideia hori baztertu behar izan zuen Koldo Jauregik.

Orain, duela urtebetetik, Udala da bilduma horren jabe, eskaintza ugari izan banituen ere, partikularren batek baino, Udala da nire ustez bilduma hau gorde dezakeen instituzio egokiena.

Koldori bere bilduma Udalaren esku-uzteak beldurrik eman dion galdetzerakoan, oso kontent dagoela erantzun dit: postalak antolatu dituen Begoña zoriandu behar genukeela azpimarratu nahi nuke, izan ere lan bikaina egin baitu, selekzio eta enzipide egokia jarraituz oso ongi antolatu baitu nire bilduma. Nahi duzun postala berehala aurki dezakezu orain. Bide batez liburutegiko Kote Gebararen lana ere kontuan hartzekoa dela azpimarratu nahi dut, izan ere bera bertan dagoenetik liburu eta bestelakoak oso ongi antolatu baitaude.

Postalak alde batera utziz

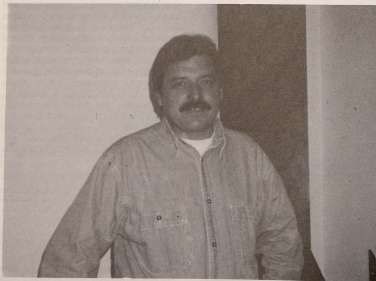
Postaletik kanpo, mota eta arlo ezberdinetako dokumentu ugari pasatu dira Koldoren eskutatik: Gerra Zibileko dokumentuen artean adibidez, Hitlerrek Francori bidalitako eskutitzak ere izan ditut eskutan. Madrilén neukan kontaktu horietan batek Francoren etxeko materialela lortzen zigan, Hitlerrekin zuen korrespondentzia besteak beste. Eta guzti hori altxor bat zen, noski. Orduan nik hori saldu egiten nuen bertako postalen truke.

Hondarribiko zentsura militarrek ere, hondarribiar gudarien dokumentuak, oso gauza bitxiak aurkitu izan ditut Koldok benetan: mende hasierako zenbait enpresen akzio eta partizipazio direlakoak, arrantzari buruzko dokumentuak, bai eta tranbia eta autobus bileteak ere. Eta guztia gordetzen zuen.

Nire eskutara heldu izan den dokumenturik bitxiena dudarik gabe mutik hondarribiar baten odol garbiketari buruzko agiria da: bertako erdi noble bat zen bera, eta emakume batekin ezkondu ahal izateko odol garbiketa deliturkoa egin behar izan zuen. Agiri horretan zehaztu beharrekoa emakumea nolabait garbia, kastua, eta familia ezagun batekoa zela zen, hain zuzen.

Azkenik, Hondarribiko Jailetako programa edo egitarau guztiak ere lortu zituen pixkanaka Koldo Jauregik.

Beraz, Hondarribia Aldizkariaren atzekaldeko azalean agertzen diren postal zaharrak urtetan zehar berreskuratu izan dituenari buruz badakizue jadanik, bai eta garai batean bertatik kanpora bidaliak izan ziren postal hauen jatorriaz zertxobait gehiago jakin ere.

BLAGAN

IÑIGO LLORENTE, TENISLARIA ETA FUTBOLARIA

Nortasun agiria eskatzen badiozu, Iñigo Llorente Etxarri 1975.ean jalo zela irakurriko duzu, uztailaren 22an, eta bere gurasoko Jose Luis eta Kristina direla. Bernard Etxepare kalean izan du bizilekua orain arte, Bartzelonan igarotako urtean ezik. Hiru anaiaitan zaharrena duzu.

Oraingo partidua honi ekiteko, non burutu dituen lehen ikasketak galdeginez botatzen diogu pilota zuria eta erantzuna berehala dator bueltan...

INIGO LLORENTE: Lehen ikasketak Hondarribiko Ikastolan egin nituen eta orain bertako Institutuan jarraitzen dut ikasten. Institutuan lehenengo eta bigarren mailak egin ondoren Bartzelonara joan nintzen eta han hirugarrena egin nuen. Hondarribiko Institutura itzultza, C.O.U. egiten ari naiz.

HONDARRIBIA: Dakigunez, aitarekin hasi zen tenisean jokatzen, hemen, Hondarribian, jolas moduan. Gustatu zitzaion eta aurrera jarraitu zuen. Hamar bat urte omen zituen hasiera hartan. Guk orain ziren izan zen Bartzelonara joateko arrazoiak galdegiten diogu...

I: Hemen torneo eta klub gutxi dago, Bartzelonan, berriz, pista, torneo eta laguntza gehiago duzu. Han baduzu egunero bospasei ordu entrenatzeko aukera... Batek bestera eramanen zaituzte ere, estatuko torneoetan parte hartzera.

H: Aipa ezazu piska bat nolakoak ziren Bartzelonako bizimodua, entrenamenduak, ikasketak...

I: Goiz guztia ematen genuen entrenatzen, zortizetarik ordu biak arte edo. Bazkaldu eta arratsaldean eskola pribatu batera joaten ginen ikastera, lauetatik hamarrak arte... Taldean hogei bat neska-mutil ginen, neskek eta mutilak kopuru berdinsuan, eta zortzi entrenadore genituen.

H: Zein izan da zuretzat garaipenik handiena?

I: Euskadiko txapelaldian lehen aldiz gelditu nintzenekoa. Huraxe izan zen ilusiorik handiena egin zidana.

H: Zein mailatan izan zara txapeldu?

I: Euskadiko txapelaldian, alebretain, infantil, kadete eta junior mailatan izan naiz. Lauetan gelditu izan naiz Gipuzkoako eta Euskadiko txapelaldian.

H: Junior maila 16-18 urteen artekoa da eta aurtengoa du Iñigok kategoria honetan azkena. Zein izan duen sasoari emankorrena, zein momentutan ibili den formarik onenean, galdegiten diogu...

I: Orain dela bi urteko udan, 91koan. Euskadiko txapelaldian geratu nintzen kadete-tan eta juniorretan. Ni artean kadetea nintzen, baina junior mailan ere jokatzen auzera banuenetz horretan ere irabazi nuen. Uda berean irabazi nuen Donostiako internazionala, eta bigarren gelditu nintzen Zaragozako Solano Trofeoan eta Calahorrako torneoan.

H: Argi dezagun azken bi trofeo hauek, jokalarian mailaren aldetik, Espainiako Txapelketa baten parekoak direla. Mundialetara iristea, berriz, ez da erraza...

I: Euskadiko lehen hirurak Espainiako txapelketa joaten ginen, eta han sailkatuz gero munduko txapelketa joaten zara, baina hori zailagoa da. Mundialetara Bartzelonako jendea joaten da gehienbat.

H: Hala ere tenislari ospetsuen kontra jokatzen zoria eta ohorea izan omen duzu. Alde horretatik, zein izan dira, zure ustez partidurik garrantzitsuenak?

I: Carlos Costa-ren kontra eta Jimmy Arias-en kontra (1992) jokatutakoak. Ez nuen irabazi baina neretatzat gauza handia izan zen. Jimmy Arias-ek, McEnroe, Connor eta Flemming-ekin batean Davis Kopa eraman zuen Ipar Ameriketara.

H: Hemen doan argazkian ezkerrekoa duzu Jimmy Arias. Iñigok bi partidua horiek Iruñen jokatu zituen, San Marcial Opeñean. Gure inguruan, non dauden tenis klubak galdegiten diogu...

I: Gipuzkoan lau klub daude: Iruñgoa, Donostian bi eta Zarauzkoa. Bizkaian klub

gehiago dago, hala ere, ezin da Kataluniako ugartasun eta erratzarekin konparatu.

H: Tenisean zeri izaten diozue bildurra, eguraldian, nerbioel...?

I: Partidu batean, pista gaizki egoteari. Euriagatik gehienbat, irristatzeko arriskua egoten baita, eta hori oso baxa izaten da.

H: Orain, zorritzarrez, lesionatuta dugu Iñigo. Istripuarena azaltzeko eskatzen diogu...

I: Moto istripua izan zen. Berebil batek harapatu ninduen. Iruñetik nentorren, entrenatzetik, etxera, eta aireportuko rektan nentorrela, kotxe batek stop-a saltatu eta aurrean eraman ninduen. Hogeit egun egoten nintzen ingresatua. Balaunetik operatu naute, bi aldiz operatu didate rotula; hiruk puskatu hantusia nuen. Urtebete daramat errehabilitazioan. Medikuek batzuek esan didate ezingo dudala gehiago deporterik egin, beste batzuek baietz baina konpetizioetan borbaxtu gabe.

H: Bere asmoen berri eskatzen diogu Iñigori...

I: Lehenengo gauza balaunetik "a tope" errekeruperatzea eta kirola egiten segi ahal dudan arte.

H: Egunkarietan, tenisean bezain alpa-tua ez bada ere eta herriarrik askok dakite-nez, Iñigok Hondarribiko kolore berdea defenditzen du futbolan, edota, defendituko baino arago, eraso berdea gidatu, aurrerari jokatzen baitu...

I: Betidanik aritu izan naiz tenisean eta futbolan, bietan batera. Fitxa egina dut preferenteko ekipaon eta orain errekeruperatze-ko zai nago.

H: Nola ikusten duzu ekipoa denboraldi honetan?

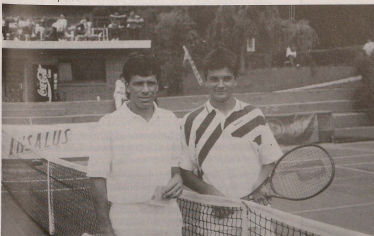
I: Oso ondo ikusten dut aurtin. Huragarenera igotzeko posibilitateekin.

H: Galde-erantzunen partida honi azkena emateko, Hondarribiarri gagozkiola, zer eskatuko zenuek, tenisa dela eta, herriarrentzat?

I: Udaletxeari, pista publikoak egiteko eskatuko nioke, izan ere, dauden lau edo bost pistak pribatuak dira, eta Hondarribian jende asko dago tenis egin nahi duena, baina ez du biderik eta jende guztia Iruñera, Donostilara eta bestetara joan beharrean aurkitzen da.

H: Solasaldia bukatuta Hondarribiko beste tenislari gazte txapelaldian batzuen izenak aipatzen ditugu: Fernando Valdasa, Olalla Susperregi, e.a. Geroko ikaske-tak ere aipatzen ditugu. Ez du garbielgi ikusten U.B.I. bukatuta nondik joko duen.

Geure aldetik, errehabilitazioa ongi bukatze-ko opa diogu Iñigori. Jakina da osasun zuzpertzeguztiaren medikuak eta botikak bezain garrantzitsua edo arago dela nor beraren gogo finkoa. Kasu honetan lehiari zaildutako burdinazko borondatea ez da falta eta ezbeharraren aurka ari duen konpetizio honetan ere lehenbalehen txapel-dun gertatzea opa diogu, berriro pilota tri-xia eta pilota handiarekin Hondarribiaren izena goian uzten segi dezan.

Jimmy Arias eta Iñigo Llorente San Marcial Opeñean (1992.VI.25)

GURE PATRIARKAK: SAGARZAZU (II)

HONDARRIBIA aldizkariaren 50. alean agertu nuen SAGARZAZUtarren enborraren adar bat, jenderik gehiena edo zerrendarik luzeena hartu izan duena. SAGARZAZUtar guztiak, hala ere, orrialde bakar batean sartzerik ez zegoenez, beste baterako utzi nituen gainerako lau adar.

Nik aztertu ditudan bost adar hauek, XVII. mende bukaera aldean hasten dira, denak Hondarrribian jaio eta bizi izanaz harrez gero. Horrek ez du esan nahi beste herri batzutan ere SAGARZAZUtarrik ez denik. Irunen, Errenterian, Donostian, Billabonan, Azpeitian, eta beste leku batzutan ere badira, baina oso pertsona gutxi, noski. SAGARZAZU abizena, inon baldin bada zabaldua eta indartua, Hondarrribian da zalantzarik gabe. Gaur bertan ere, abizen hau aipatze hutsak gure herriaren oroitzapena erakartzen dio edonori.

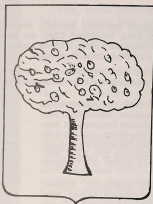
Gaurko alean, bada, lehengoan agertu ez zirenetariko bi adar nahi ditut ipini. Kanpoan gelditzen diren beste bi adarrak urte asko direla nahiko idortuak edo igartuak geratu zirenez, eta euren ondorengorik ere ezagutzen ez dugunez, utzi egingo ditut.

Lehengo adarrak 662 lagun berri ematen bazigun, gaurko zerrendak ez dira horrenbestera heltzen. Batek 239 lagun izenak dakar, eta besteak 235. Guztiak dira SAGARZAZU, edo lehendabiziko lekuan edo bigarrenean eramanaz abizen hau.

Gaur agertzen ditudan adarretako baten patriarka, SANTIAGO SAGARZAZU dugu, 1699ko azaroaren 6an Hondarrribian Magdalena Otegainekin ezkondua. Irundik etorri zen Hondarrribi SAGARZAZUtar adar honi sorterra eman zion Santiago, bere ezkontzako agiriak dienez.

Gainera, bada beste dokumentu bat ere udaletxeko artxi-boan (E-8-III-35-8): agiri honen bidez, Santiagoren seme zenak, Miguel Antonio SAGARZAZUK, aitarengandik datorkiola "hidalguia" aldarrikatzen du, hortik sortzen diren esku-bideak eta ohoreak onartzea esijituz, beraz.

*Algunos señores de
puedo ala obediencia de S. S. c
re que es hijo legítimo de la
daga de Sagazazu y María
Centa de Otegain y tiene la
heredad comprando para go
zar de los honores de S. S. de
través del Sr. D. Párrico de
Jenaro de Sagazazu su hijo
mano legítima y curro =
Pax tanta sup. S. S. vendi
domenico de S. S. con S. S.
de la Catedral que presen
ta de su Bapitismo admi
nistrado por honores y a la ve
a S. S. de la elección de su
oficio público para cuyo
dicho S. S. de S. S. de S. S.
Max de S. S. de S. S. de S. S.
manza. Ante el presente
escritorio en que se declara
nuestro conocimiento de la*

Beste adarraren iturburua, berriz, BAUTISTA SAGARZAZU izan zen, hemen gure herrian hau ere, Mikaela Etxeberria Justiz-ekin 1714ean ezkondua. Bautista bera nongoa zen, aldiz, ezkontzako agiriak ez du argitzen. Baina udaletxeko artxiboek gorde du kasu honetan ere detaile ugari ematen duen dokumentu eder eta zehatz bat: bera, "natural del Valle de Oyarzun y morador en esta ciudad" dela, "hijo lexmo de Martín de Sagarsasu y Annamaria de Aramburu naturales y vezinos que fueron del dho Valle de Oyarzun y nieto lexmo de Pedro de Sagarsasu y Juana Maria de Echeverria por parte paterna y por la materna de Joanes de Ugalde y Maria de Macuzo todos naturales y vezinos que fueron del dho Valle de Oyarzun"...

Agiri hau ere eskubideak esijitzeko egin zuen Bautistak, horretarako bere hidalguia erakutsiz: "somos tambien Christianos viejos limpios de toda mala raza de Judios Moros Agotes y penitenciados por el Santo Oficio de la Inquisicion"... (E-8-III-35-3).

Esan beharrik ere ez dago bost adarretako gizon emakume guztiak izango zirela behar bezalakok. Baina Florentino Portu-ren liburu sendoari begirada bat emanez gero (abizen honen enbor ugaritan inortxo ere bereizi nahi ez dugun arren), SAGARZAZU batzuren oroimena dakar: Fernando (Bordari) eta Rafael Artola SAGARZAZU anaiek, Ramos patriarkaren ondorengoetan (ikus, 50. alea); Francisco SAGARZAZU SAGARZAZU, eta haren anaia Claudio (SAGARZAZUTAR KAULDI "SATARKA"), Bautistaren adarrean.

Badakit, baita ere, Xenpelar bertsolariaren alaba Maria Luisa Petriarena Retegui, azkenengo adar honetako Tomas Amorio SAGARZAZU SAGARZAZU-rekin 1889ko uztailan 2an hemen ezkondu zela, Xenpelarren bilobek gaurdaino mantentzen duten SAGARZAZU abizena Errenterian eramanaz.

"SAGARTZAZU"k, armarriko sagarrondoak bezalaxe zabaldu ditu bere zainak, abizena beraren TZA eta ZU ugaritasunezko atzizkien arabera.

Honekin ematen diot, bada, amaiera SAGARZAZUtar sendiaren alderdi genealogiko labur honi, detaileak faltatuko diren arren. Hemen jarritakoa ahiapuntu bat besterik ez baita izango, besteren batek gehiago sakondu nahi badu, SAGARZAZU abizendunen artean izango baita lan horretarako pertsona trebe eta jakintsurik.

Fermin Olascoaga

BIZ, BIZ, BIZ, BIZ...

Betidanik esan ohi da, "ez zara inoiz katu baten jabe izango, katua beti izango da zure jabe" eta hori egi handi bat da. Etxekoekin argi ikus daiteke, azkazalak zorrozteko ekarri diozun makila ez du inoiz gustoko izango, egongelako sofaren atzekaldean perfektok iruditzen baitzaio soinketa mota honetarako. Are gehiago, berarentzako presatu duzun ohea ez du erabili ere egingo, irakurtzen ari zaren egunkaria edo apuntetan etzatea nahiago dute beti, atentzioa ez zenuke berarengandik desbideratu behar, ezta pentsatu ere! Hori bai, irakurketarekiko konzentrazioetik urruntzen ondo saiaturiko dira denbora guztian.

Lehenengo aldiz noiz ikusi nituen ez dut gogoratzeko, baina badakit ez daudela hor aspalditik. Agian "autotxoekekin" batera iritxi ziren espigoiak, izan ere guk etxean dugun "Marru"ren arbaso bidaiaariak "elkar jotzen zuten autoekin" herriz herri ibiltzen baitziren.

Orain eguneroko errealtatearen elementuak dira jende askorentzat, espreski beraientzako janaria egin eta eramaten dutenentzat bereziki. Espigoiko arroketa bizi diren katuez ari naiz. Pasioan arroketa begira noa larri mota ugarien edertasuna begiratzen: Batzuk tigre atzekoak eta besteak sialesak, batzuk ile gorrikoak eta besteak zuribeltzak errautsa kolorea dutenak dira ederrenak nere iritiz. Nola gertatu den ez dakit baina kolore eta era guzitikatuak ikus daitezke Hondarribiko espigoian.

Pasealeku honen hasieran famili bat dago, aipatu gris kolore bereziduna hain zuzen, eta txikiena han ibiltzen da lehengusuekin aurreko eserlekuan eseritzen den guztiari paketea daukan pipak eskatzen, pare bat lortzen dutenean konturatuko dira: *egia da, niri ez zaizkit pipak gustatzen. Baina ez al duzu niri emateko beste zerbait?* Bere amak, bestalde, nahiago du arroken azpian lagunekin kontu kontari geratzea edo ehizan ibiltzea, edota bere soina garbitzea pareko belardian, haurrei begirik kendu gabe, noski. Hau ere semearen kolore berekoa da, oso dotorea, dizdira egiten duten begi berde biziak. Ilunabarra da, kirola egiteko garaia, guztiak belardian elkartzen dira, haizearekin mugitzen diren hostoak xomorrotzat hartuz alde batetik bestera ibiltzeko.

Katuak, berotasunaren zaleturik garrantzitsuenak izanik eguzkia dagoenean arroka epelen gainean pasatzen dute denbora eta eguraldia hostuz doan heinean azpikaldera pasatzen dira guztiak pilaturik, zenbat eta katu gehiago hobe, burua norena den ere ez da jakiten tigre koloreko korapilo horretan. Egun batean batek erakarri zuen nire atentzioa, buztana laukia zuen, espatula baten antzera, hasieran ez zuen inolako kasorik egiten baina berehala gerturatzeko hasi zen bisitari ohia bilakatu baitnintzen. Ez du ez, buztana jaitzez laukitua, txikitik, borroketan edo batek daki nola hautsi egin zitzaion eta Expatula izena geratu zaio geroztik. Sames itxura duenak ere kizkur bat dauka buztanaren goikaldean, txikitako esperientzia baten ondorioa hau ere baina kasu hauetan nahiago

izaten dut honen arrazoia bilatzen ez gehiegi sakontzea. Famili honetako hiru txikiak hobbys (felino handienek bezalaxe) siesa arroka berberean egitea da, lerro zuzena egiten dutela eguzkiarekin batera bira eginaz.

Hile gorrikoak oso bakartiak direla konturatu naiz, beti arroka tartean dauden ardaska tartetik pasatzen den guztiari begira geratzen dira, zer esanik ez argazki makina zintzilik dutenei, katuak baino hobe posatzen duen beste abererik ez dago mundu guztian. (Barkamenak zakurzaleei.)

Famili honetako patriarka pirata jubilatua bat dela uste dut, begi bakarreko katu honek ez du gizakumearekiko inongo laguntasun intenziorik, borroka batean galdutako begiak beldurgarri itxura ematen dio gainera, *etsaiaik ere ez du itxura hobeagorik* dio harro, *hainbeste denboraz zorrozten ibili nintzen azkazalek ondo egin zuten beren lana, gainera nik dut berak baino tigre antza gehiago eta beti egon da horregatik jeloskor*. Aurrerago bizi den familian beste pirata zaharra bizi da, aurrekoaren etsai zuri beltza, guztiak uler dezazuen. Begi bakarra da hau ere (hau izango al da azkazalek egin zuten lana?) eta modu berean begiratzen du pasiatzen ari dena. Honek "ffffffu" soinu agurtzen du aldamenetik pasatzen den guztia, ez dut uste nik gizakia bere abere begikoena denik.

Higienikoki gauzarik onena ez da izango ziur aski, nahiz eta arrotien ugaltza geldiarazi, baina ni ez naiz horretan sartuko, nire begiak beti poztuko dira katuak agurtzea etortzen zaizkidanean eta momentu luze batez eserita jarraituko dut beraien lasterketa, garbiketa eta bizitza erraza nola pasatzen den ikusten, hori baita edozer gauzarako munduko terapiarik onena.

UDAL EUSKALTEGIA

1. Herri Euskaltegitik Udal Euskaltegira

Hondarribiko Udalak 1987an azaldu zuen lehen aldiz Hondarribian bertan Udal Euskaltegi bat sortzeko asmoa. Baina arazo larri bat zela medio, azpiegiturarik ezarena hain zuzen, erabaki hau 1988rako utzi zen.

1988ko abuztuaren batzarraldian Udal Plenoak onartutako oinarrien arabera 1988ko irailaren 14ean euskaltegiko irakasleak denboraldi batez hartzeko lehiaketa-oposaketa egin zen.

Hondarribiko Udalak helduen euskalduntze alfabetatzegintzan zeraman lan neurtuari erantzun nahirik, hitzarmen bat sinatu zen HABErekin, Hondarribiko biztanlego heldua euskalduntzeko eta bereziki euskaldungoa alfabetatzeko.

Hitzarmen honen helburua Udalak bere euskaltegiaren zerbitzu publikoaren bidez zeraman lana bultzatzea eta laguntzea zen.

Horrelaxe bada, sortu zen Herri Euskaltegia eta sortu zenez geroztik, euskaltegiak bazuela zereginik herri honetan ondo baino hobeto erakutsi zuen. Hona hemen, ikaslegoaren bilakaera zernolako izan den jakin asmoz, ikasturtearen hasieran izan ditugun ikasle kopuruak:

HERRI EUSKALTEGIA

	IKASLE	IKASTALDE
- 1988-89 ikastaroa	103	8
Uztailako ikastaroa	28	3
	131 ikasle	11 ikastalde
- 1989-90 ikastaroa	123	11
Uztailako ikastaroa	39	3
	162 ikasle	14 ikastalde
- 1990-91 ikastaroa	110	10
Uztailako ikastaroa	37	3
	147 ikasle	13 ikastalde

Hiru ikasturte hauetan honako irakaslegoa aritu zen lanean: Miren Genua, Maite Larrañaga, Jon Leizeaga, Ane Arzak, Arantza Ezeiza, Joseba Arbelaitz, Josu Alkain, Karmelo Goikoetxea eta Marian Amunarriz.

Zuzendaritza lanetan bi ikasturteetan Josu Alkainek ihardun zuen eta 90-91 ikasturteetik aurrera Karmelo Goikoetxeak.

Herri Euskaltegiaren ibilbide eta funtzionamendu ona ikusirik, Hondarribiko Udalak 1991ko martxoaren 21ean Udal Euskaltegia sortzeko eskaera egin zion HABEri eta HABEki 1991ko apirilaren 22an igorritako idazkian zioenez, ontzat eman zuen eskaera hau. Honelaxe bada, Hondarribiko Udal Euskaltegia Gipuzkoako Udal Euskaltegien irakaslegoaren lan baldintzak hobetzen zirelarik.

Hona, Udal Euskaltegiaren sortu zenetik ikaslegoaren ibilbidea:

UDAL EUSKALTEGIA

	IKASLE	IKASTALDE
- 1990-91 ikastaroa	120	10
Uztailako ikastaroa	29	3
	149 ikasle	13 ikastalde
- 1992-93 ikastaroa	125	9
Uztailako ikastaroa	24	2
	149 ikasle	11 ikastalde
- 1993-94 ikastaroa	119 ikasle	9 ikastalde

Une honetan irakaslego hau ari da lanean: Josu Alkain, Marian Amunarriz, Agurtzane Usandizaga eta Maria Luisa Erziñbengoa. Zuzendari lanetan Karmelo Goikoetxeak dihardu.

2. Euskaltegiko Gobernu Batzordea

Horrela deituko diogu euskaltegiak dituen egitasmo eta proposamenak aurrera ateratzeko edo dituen arazoei aurre egiteko erabiliko dugun tresnari edo batzordeari. Batzorde hau informatzailea izango da, beraz, ez du erabakirik hartzeko ahalmenik izango. Bere proposamenak zuzenean Udal Gobernu Batzordera edo Plenora eramango dira; gaien arabera beharrezkoa denean, beste Udal Batzorde informatzaileek aztertu beharko dituztelarik. Bi partaide mota bereziko ditugu batzorde honetan.

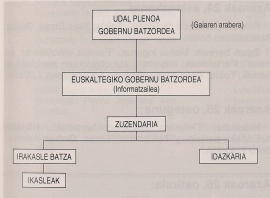
Hitza eta botoa duten ideak:

- Lehendakaria: Alkatea edo berak izendatutako zinegotzia.
- Udal Batza osatzen duten talde politiko bakoitzeko zinegotzi bat.
- Euskaltegiko Zuzendaria: Karmelo Goikoetxea.
- Euskara Kontseiluaren burua: Guadalupe Larrarte.

Hitza bai, baina botorik gabeko ideak:

- HABEren ordezkaria: Jexux Argiñarena.
- Udal Euskara Arduraduna: Koro Eraso, zeina Batzorde honen idazkaria izango baita.

3. Organigrama

4. Helburu Orokorrak

Gure lehen helburua helduak euskalduntze eta alfabetatzea da, honetarako beharrezkoak diren zerbitzuak eskeinitz.

Helburu hau bat dator Hondarribiko Udalak daraman euskararekiko politikarekin. 1992ko apirilaren 30ean "Hondarribiko Udalean eta Udalerrian euskeraren erabilera normalizatzeko arauak ematen dituen Udal Ordenantza" onartu baitzuen, euskeraren erabilera sustatzeko instituzioetatik eman diren lege eta arauak gure udalerrian aplikatu ahal izateko. Ordenantza honen 33. ARTIKULUAK guri eragiten digu zuzenean:

33 Artikulua

Hizkuntza normalizazioaren esparruan Udal honen xede nagusietarikoa Hondarribian euskeraz hitzeginen dakiten kopurua gehitzea da eta hitzegiteko gai direnak alfabetatzea denez, eta kontutan hartuz alde batetik Hondarribiko biztanleriaren portzentaia batek oraindik ez dakielako euskeraz eta bestetik, eskoletatik ere ez direla denak euskera behar bezala menderaturik iriten, eta halaber, kontutan hartuz erantzunkizun publikoa dela euskalduntzearena, helduen euskalduntze eta alfabetatzerako eskeintza publikoa egiten jarraituko du Udal honek, Udal Euskaltegia sortu zenetik hona egin duen bezala.

Bestaldetik, SIADECOK 1990ean Azterketa Soziolinguistikoko zenbait datu gogoratzen baditugu, hauexek hain zuzen:

Hondarribian

- Euskaldun alfabetatuak	%32a
- Euskaldun erdi alfabetatuak	%18a
- Euskaldun alfabetatu gabekak	%7a
- la-Euskaldun alfabetatuak	%7a
- la-Euskaldun alfabetatu gabekak	%7a
- la Euskaldun pasiboak	%3a
- Erdaldunak	%26a

Datu haei begiradatzko bat emanda, berehalaxe konturatu gara Herri hau euskalduntzeko lan handia geratzen zaigula denoi, Herria euskalduntzea denon lana baita eta euskara ikasi nahi duen edozeinek gure etxe xumeko atek irekiak izango dituela.

Karmelo Goikoetxea

Hondarribiko Udal Euskaltegiko Zuzendaria

"HONDARRIBIA" ALDIZKARIA

IZEN HAUEI ESKERRAK ZABALTZEN DA HERRIAN:

Portuan: LANKIDE AURREKIA
OLEARSO LIBURUDENDA
GOIKOETXEA JANARIDENDA
KUTXA
GAUR ALDIZKARI DENDA
LAPITZ ESTANKOA
ALBISTUR ETA AROZENA HARATEGIA
GAXEN CROISSANTEGIA
IZA LIBURUDENDA
INDICE LIBURUDENDA
OTXOA

Damarrin: LIBURUDENDA

Amuten: ANZA JANARIDENDA

Mendelun: ESTANKOA
ARRATIBEL OKINDEGIA

Sokoan: SOKOAKO LIBURUDENDA

Alde Zaharrean:

ARMA PLAZAKO ESTANKOA

MILA ESKER DENOI!!!

HONDARRIBIA MARTXAN

II. EUSKAL TXISTE GRAFIKO LEHIAKETA

Lehiaketa honetan parte har dezakete Hondarrribian jaloek edota bertan bizi edo ikasten ari direnek.

Lehiaketak hiru maila izango ditu:

A: 16 urtez gorakoentzat.

Maila honetarako sariak: 1. Saria 40.000 pezeta.

2. Saria 25.000 pezeta.

B: 12 urtetik 16 bitartekoentzat.

Maila honetarako sariak: 1. Saria 10.000 pezeta eta komiki bilduma.

2. Saria 5.000 pezeta eta komiki bilduma.

D: 12 urtez beherakoentzat:

Maila honetarako sariak: 1. Saria Komiki bilduma.

2. Saria Komiki bilduma.

NEGUKO JARDUNALDIAK

Abenduak 16, osteguna:

EMAKUMEA BERTSOLARITZAN. **Hizlaria:** Andoni Egaña. Hitzaldi honetan Hondarribiko zenbait emakume ikusteko aukera izango dugu bideo iruditzen. **Lekua:** Zuloaga Etxea. **Ordua:** 7,30ak.

Egun berean: TXONTXONGILOAK. **Lekua:** Bentako Aretoa. **Ordua:** Arratsaldeko 3ak.

Abenduak 17, ostirala:

TXONTXONGILOAK. **Lekua:** Bentako Aretoa. **Ordua:** Goizeko 9ak eta 10,30ak. Arratsaldeko 3ak.

Egun berean: BERTSO AFARIA. Bertsolariak: Andoni Egaña eta Sebastian Lizaso. **Lekua:** Itsas Etxea. **Ordua:** Gaueko 9ak.

Abenduak 18, larunbata

"IN FRAGANTI" TALDEAREN ANTZERKIA. **Lekua:** Bentako Aretoa. **Ordua:** 8etan.

Abenduak 19, igandea

Salbador Zapirain "Otaño"ri omenaldia eta "BORDARI eta SATARKA" Literatur Lehiaketako Sari banaketa. **Lekua:** Udaletxean. **Ordua:** Eguerdiko 12ak.

Aste osoan zehar EUSKAL TXISTE GRAFIKOEN LEHIAKETARA aurkeztutako lanen erakusketa egongo Udaletxeko Arkupetan.

II. ASTE ANTIMILITARISTA

Azaroak 20, larunbata:

ROCK Jaialdia. **Tokia:** Benta. **Ordua:** Gaueko 10ak.

Azaroak 22, astelehena:

Hitzaldia: "Zigorrik jasotzen al dute intsumisoek? Intsumiso eta objektore nola egin". **Hizlaria:** K.E.M.eko abokatua. **Tokia:** Itsas Etxea. **Ordua:** Arratsaldeko 7,30ak.

Azaroak 23, asteartea:

Hitzaldia: "Objezio Fiskala". **Hizlaria:** Objezio Fiskaleko Bulegoko Partaidea. **Tokia:** Itsas Etxea. **Ordua:** Arratsaldeko 7,30ak.

Azaroak 24, asteazkena:

Filmea: "Senderos de Gloria". **Tokia:** Itsas Etxea. **Ordua:** Arratsaldeko 6etan.

Egun berean: Mahai ingurua: "Familia ejerzitoaren aurrean". **Partaideak:** Intsumiso eta objektoreen senideen elkarteak. **Tokia:** Itsas Etxea. **Ordua:** Arratsaldeko 7,30etan.

Azaroak 25, osteguna:

Hitzaldia: "Defentsa eredu desberdinak". **Hizlaria:** K.E.M.eko partaidea. **Tokia:** Itsas Etxea. **Ordua:** Arratsaldeko 7,30etan.

Azaroak 26, ostirala:

Mahai ingurua: "Militarismoaren aurrean jarrera desberdinak". **Partaideak:** alderdi politiko eta gazteen ordezkariak. **Moderatzailea:** Joxe Zubillaga. **Tokia:** Itsas Etxea. **Ordua:** Arratsaldeko 7,30etan.

HONDARRIBIKO VII. HERRI OLINPIADAK

Azaroak 24, asteazkena:

Olinpiadetako bilera. Hondarribiko Olinpiadetako komite antolatzaileak aurtengo edizioaren lehen bilera arako deia egiten die bertan parte hartu behar duten guztiei. **Tokia:** Saindua. **Ordua:** Arratsaldeko 7,30etan.

SAINDUAN IKASTAROA

Hondarribiko Saindua gaztetxean "bailes de salón" izenburupean mota ezberdinetako dantza ikastaro bat antolatzen dute. Ikastaroak harrera ona izan du, partaide gehiegi zirela eta berehala itxi behar izan zelarik izenematea. Ikastaro hau hila honetan zehar eta abenduaren amaiera bitartean iraungo du.

DEMOGRAFIA

JAIOTZAK:

IRAILA:

- 23an: TELMO F. De Casadevante Amunarriz.
Gurasoak: Gonzalo eta Ane Miren.
- 27an: ERICK Freile Berrospe.
Gurasoak: Juan Carlos eta Amaia.
- 29an: CLAUDIA Jimenez Castellon.
Gurasoak: Jesus M^a eta Miren Jaione.

URRIA:

- 5ean: USUA Albisu Senso.
Gurasoak: Francisco eta Maite.
- 6ean: JONATHAN Gomez Alves.
Gurasoak: J. Bartolome eta Rose Mary.
- 10ean: NEREA Seljo Alzpiolea.
Gurasoak: Hector eta Mª Junkal.
- 15ean: IÑIGO Aristizabal Albistur.
Gurasoak: Francisco eta Mª Victoria.
- 20ean: IRATI Dorronsoro Perera.
Gurasoak: Jose Mari eta Manuela.
KEPA Higos Ares.
Gurasoak: Pedro Jose eta Ana Lourdes.
- 22an: JULEN Diegez Amunarriz.
Gurasoak: Juan Alfonso eta Mª Jose.

OHIANE eta ILARGI Bengoetxea Garcia.

Gurasoak: Cristobal eta Teresa.

23an: ARKAITZ Karrera Garate.

Gurasoak: Javier Mari eta Mª Lourdes.

EZKONTZAK:

IRAILA:

- 18an: F. Javier AGIRRE TXOPERENA,
Hondarribikoa eta Mª Carmen GIL-
RAL RAMO, Hondarribikoa.

URRIA:

- 2an: Alfonso BERGES ANGULO, Hondarribikoa eta Mª Jose AGIRRE PEREZ, Hondarribikoa.
- F. Jose IJURCO PEÑA, Irungoa eta Mª Begoña BERJAS BILBAO, Hondarribikoa.
- 9an: Tomas PASCUA ITIDOY, Hondarribikoa eta Ana Mª MARTIN SORROLLA, Irungoa.
- Luis Manuel CONDE TOME, Trintxerpekoa eta Genoveva GONZALEZ ETXARRI, Hondarribikoa.
- 15ean: Takashi SAKAI, Japoniakoa eta Mª Asun ERRAZKIN ITURRIA, Hondarribikoa.

Antonio SANCHEZ MARTIN, Hondarribikoa eta Mª Paloma AROZAMENA IRAZU, Hondarribikoa.

23an: Carlos ZABALA OYARZABAL, Irungoa eta Margarita ARISTIZABAL MUNOZ, Hondarribikoa.

30ean: Rafael Mauricio GONZALEZ SAGARZAZU, Hondarribikoa eta Blanca SORZABALBERE JAUREGI, Hondarribikoa.

HERIOTZAK:

URRIA:

- 5ean: Timotea FERNANDEZ BAZA, 100 urtekoa. Zubieta Etorbidea, 2B.
- Lucio ODRIOTZOLA EPELDE, 80 urtekoa. Damarri, 2.
- 24ean: Lorenza LASA ADURIZ, 84 urtekoa, Santa Engrazia. Baxter Goxo etxea.
- 28an: Manuel IGLESIAS BARRAL, 69 urtekoa. San Pedro, 11.
- 31an: Filomena ARAGONES BERMEJO, 84 urtekoa. Mendelu, 39.
- Pedro LAPITZ SAGARZAZU, 88 urtekoa. Axular Kalea, 1.

DENBORAPASA

Aurki itzazu taulako letren artean galdera edo pista hauen erantzuna.

- Hondarribiko poeta ospetsua.
- "Papillon" filmarean hasieran ateratzen den kalea zaharra da.
- Zein da perretxikutarako urtaro egokiena?
- Barrio Txinoko kaleak santu baten izena dauka Hondarribian.
- Hondarribitik ikus dezakegu itsasaldean eta zaborra jasotzeko ere balio du.
- Zelaletan arrano.
- Atuna da honen gai nagusia. Oso goxua dago.
- Azoka.
- Zerbait ospatzeko edo jaietan botatzen dira.
- Aita semea abeslari eta aitona "Bordari".

F R A G Z E L E B N A T O R O S P T
O I L T N O G U H F R H U A N B A S
P K A S A N T I A G O L B T S R L I
N R G I N E A F O P J S G R T X E K
M A T A S P I T Z M A F O O T S N A
G T J O M U N T P T A N D I A B I N
L X T A N O M I A T Z R B K B A M E
E A S R S A R R T K R E M P O L I K
P M J T U N K G A R O P I I N T X Z
P A R O N A I A D N E H R E T Z E A
G R U L A G M E A U K G N L H A L D
A T R A P U H A Z R R A E N I Z K U
M A P E R S K L E D U F I N B T Z O
I Z K I N I L A U R E F A X T E P O
G U S T O A B O K A D L I O N F I U
P U E R G U S T E N L I N A S T Z E
L A K O N K E D J A L O T S E N D A
T X I M E L A N D R O Z I O N T A M

8 - FUENTERRABIA - El Pontón